

Felles innsats

Temaplan for kommunalområdet Helse og mestring

Planperiode 2026-2038

Felles innsats

Når det står på som verst er det viktig at vi jobber sammen mot samme mål. Det er en slik situasjon kommunale helsetjenester i hele Norge står ovenfor, også vi i Skien. Vi innbyggere er vant til at kommunen ordner opp, og det kan føles utrygt når vi står ovenfor utfordringer som krever endring. Samtidig må vi være modige og våge å gjøre endringer i tjenestetilbud, og å prioritere vekk noe, for å sikre at vi får gitt helsetjenester til de som trenger det mest. Det er også slik at vi er helt avhengige av at alle selv gjør en innsats og tar grep i eget liv - om det gjelder fysisk eller psykisk helse eller boligsituasjon. Pårørende og frivilligheten er også viktige samarbeidspartnere. Vi er et land med lang tradisjon for dugnad og samhold - og det gir oss gode forutsetninger for å sammen løse utfordringene!

Ellen Sofie Øvrum

Kommunalsjef Helse og mestring

Innledning

Formål

Kommunen har ansvar for at alle som oppholder seg i Skien får tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester. Denne temaplanen skal gi en tydelig retning for hvordan kommunalområdet Helse og mestring skal jobbe for å møte utfordringene de neste 12 årene. Temaplanen skal kommunisere til innbyggere og ansatte hva vi skal jobbe med fremover.

For politikere og kommunalsjefens ledergruppe er temaplanen grunnlag for prioritering av tiltak.

Det skal være tydelig hva vi ønsker å oppnå og hvordan vi skal komme dit, og vi skal ha en felles forståelse for prioritering av hovedområder. Temaplanen forklarer hvorfor vi prioriterer slik vi gjør og hva vi skal jobbe med. Ved å identifisere hvilke mål vi ønsker å oppnå, kan vi vurdere om tiltak virker og om vi når de resultatene vi ønsker. Denne informasjonen gir grunnlag for evaluering og justering av hvordan vi jobber, og underletter styring og prioritering.

Temaplanen inneholder ikke tiltak, men er et overordnet dokument. For å sikre at kommunalområdet jobber mot målene i planen vil mål, strategier og indikatorer legges frem årlig for politisk orientering. Hver enhet planlegger hvordan de vil arbeide mot målene, basert på det utfordringsbilde de har. Resultatene av arbeidet er en del av styringsdialogen mellom enhetsledere, områdeledere og kommunalsjef.

Forankring

Mandat for arbeidet med temaplanen ble vedtatt i Utvalg for helse og mestring 4. kvartal 2025 og 2. kvartal 2026. Medvirkning og forankring av arbeidet har vært vektlagt gjennom hele prosessen. Det har blitt gjennomført innspills-verksted med politikere, ansatte og tillitsvalgte, samt innbyggere, lag og foreninger. Det har også vært mulig å sende skriftlige innspill. Temaplanen bygger også på nasjonale og kommunale føringer og styringsdokumenter. Utkast til temaplan vært til høring politisk og internt i kommunen. Planen blir politisk behandlet 4. kvartal 2026. Revidering av temaplanen vil skje hvert 4. år.

Utfordringer

Det blir flere eldre i Skien. Samtidig blir det færre barn og personer i yrkesaktiv alder. Det betyr at mens antallet personer i arbeid synker noe, er det flere personer som vil trenge helsehjelp på grunn av høy alder. Det blir ikke flere arbeidstakere og det blir en større arbeidsmengde (Statistisk sentralbyrå). Dette betyr at vi må tenke annerledes om hjelpen som gis av den kommunale helsetjenesten.

Vi har også en større andel personer som har et komplisert sykdomsbilde. Det medfører høyere krav til kompetanse hos ansatte. Å få nok personell, og personell med rett kompetanse, er to forutsetninger for å ha en god kommunal helsetjeneste.

Kommuneøkonomien er presset, og det må gjøres økonomiske vurderinger av hvilke tiltak som vil hjelpe flest mulig. Kostbare tiltak som hjelper få, må prioriteres bort til fordel for tiltak som hjelper flere. Tiltak med liten nytte for bruker, og liten dokumentert effekt, bør legges ned. Slike grep er vanskelige for både innbyggere, politikere og ansatte. Likevel er det slik at vi har begrenset antall ansatte og midler, og vi må prioritere tiltak til fellesskapets beste (Nasjonal veileder for prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester).

Hovedområder

Helse og mestring har tre hovedområder det skal satses ekstra på de kommende årene. De tre hovedområdene er valgt ut basert på satsningsområdene i kommuneplanens samfunnsdel 2022-2034, utfordringene kommunalområdet står ovenfor, og innspill vi har mottatt under arbeidet med planen.

Prioritering

Vi må prioritere tiltak og innsats på rett måte. Kommunen har ansvar for at alle som oppholder seg i Skien får tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester. Beslutninger om hvilke tjenester som skal gis er basert på kunnskap, systematikk og kvalitetsarbeid. Det gir rettfærdige prioriteringer hvor nytte, alvorlighet og begrensede ressurser vurderes i hver enkelt sak.

Kvalitet handler om å ha kompetanse til å gi rett behandling, på rett nivå, til rett tid, slik at ressursene kommer flest mulig til gode. Å ha ansatte med rett kompetanse blir viktigere fremover siden flere har komplekse sykdommer. Å rekruttere og beholde riktig og tilstrekkelig kompetanse, vil sikre at vi tar gode faglige vurderinger. Det er også viktig å vedlikeholde og kontinuerlig tilegne seg ny kunnskap.

Lederkompetanse er nødvendig for å kunne håndtere stramme økonomiske rammer, rekrutteringsutfordringer, sykefravær, økt behov for tjenester og komplekse sykdomsbilder samtidig.

Vi skal undersøke mulighetene for å frigjøre tid hos ansatte ved økt digitalisering. Det skal bidra til å forebygge og utsette behov for tjenester, ved å gi personer med hjelpebehov bedre livskvalitet, økt trygghet og større mulighet til å klare seg på egenhånd. Det er ikke mulig å håndtere et økende behov for helsehjelp med å øke antall ansatte (NOU 2023: 4, Tid for handling), og hvilke tjenester Helse og mestring skal gi, og på hvilken måte, må vurderes og prioriteres.

Vi skal jobbe med prioritering innen følgende områder:

- Kvalitet og kompetanse
- Ledelse
- Digitalisering

Forebyggende innsats

Forebyggende innsats betyr både å tenke langsiktig og å starte nå. Alle deler av den kommunale helse- og omsorgstjenesten har ansvar for å fremme helse og forebygge sykdom, skade og sosiale problemer (Helse og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 1 til 6). Vi skal jobbe forebyggende, sørge for tidlig innsats og sømløse overganger (kommuneplanens samfunnsdel 2022-2034). Det er mange fordeler ved å lykkes med tidlig forebygging av helseplager. For den enkelte vil det kunne bety økt livskvalitet, selvstendighet og trivsel. Ved å ta aktive grep om egen hverdag og helse vil en stå sterkere, og det vil kunne minske utenforskap og ensomhet. For kommunen vil en utsettelse eller forhindring av behov for helsehjelp kunne hjelpe i en situasjon med begrensede ressurser.

“Forebyggende helsearbeid må i sterkere grad bidra til å gi realistiske forventninger til innbyggerne igjennom informasjon og opplæring samt tidlig innsats. Dette kan bidra til å sette realistiske forventninger til hva kommunen kan bidra med og styrke innbyggere til å tidlig nok gjøre gode helse- og boligvalg for framtiden. (Agenda Kaupang 2024).”

Bolig er et privat ansvar. Mange vil bo hjemme så lenge som mulig, og da er det viktig å planlegge for fremtiden. Om løsningen er å tilpasse eksisterende bolig, eller kjøpe eller leie et nytt hjem, må den enkelte vurdere. Vi skal tilrettelegge for at eldre kan bo trygt i eget hjem. Nye og sosiale boformer skal undersøkes og utprøves (kommuneplanens samfunnsdel 2022-2034). Skien kommune har de siste årene økt satsning på ulike boformer for å kunne differensiere boligtilbudet til de som har helseutfordringer. Ved å ha flere botilbud rettet mot ulike behov sikrer vi at tjenestene som gis ligger på rett nivå.

Skien kommune har tatt i bruk innsatstrappa som illustrerer viktigheten av å ha mange gode tiltak på lave nivå i trappa for å ha mindre behov for inngripende og kostbare tiltak øverst i trappa. Det er mye forebygging ved god byplanlegging som gir muligheter for fysisk aktivitet i nærmiljøet. Benker, stier, snarveien og koselige uteområder er med på å få oss ut i bevegelse og møte andre folk. Nærhet mellom bolig og butikk og andre tjenester er også en god forutsetning for et levende bymiljø. Bydelshusene, bibliotek og andre kulturelle tilbud er gode møteplasser som fremmer inkludering og et sosialt liv.

Vi vil satse på forebyggende arbeid innen følgende områder:

- Fysisk og psykisk helse
- Bolig
- Innsatstrappa

Samarbeid om felles mål

Å ha en felles forståelse av utfordringsbildet er viktig for å kunne arbeide mot samme mål. Da kan vi lettere forstå hverandre og finne gode løsninger. Helse og mestring må kommunisere tydelig slik at innbyggere og ansatte vet hva de kan forvente av kommunen- og hva de må og kan bidra med selv. Utfordringene vi står ovenfor kan ikke løses av Helse og mestring alene, og samarbeid med andre aktører må bli tettere. Vi skal satse på:

- Kommunikasjon innen kommunalområdet, med andre kommunalområder og ut til innbyggerne
- Brukermedvirkning
- Samarbeid med pårørende, frivillighet, organisasjoner, lag og foreninger, samt interne og eksterne samarbeidspartnere

Litteratur

Agenda Kaupang (2024): Felles strukturert rammeverk for god tjenesteutvikling i Skien kommune

[Helsedirektoratet \(2025\). Nasjonal veileder for prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester \[nettdokument\]. Oslo: Helsedirektoratet \(siste faglige endring 10. april 2025, lest 22. juli 2026\).](#)

[Innsatstrappa i Skien - Skien kommune](#)

[Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)

[NOU 2023: 4, Tid for handling, Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste](#)

UTKAST